

ПРВИ СРПСКИ ПЕШАДИЈСКИ ПУК У ОПЕРАЦИЈИ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ НИША 1918. ГОДИНЕ

Апстракт: Чланак, на основу извора и литературе, приказује деловање српског Првог пешадијског пука "Књаз Милош", и његовог команданта потпуковника Стојана Николића у борбама за ослобођење Ниша од 9. до 12. октобра 1918. године.

Кључне речи: Ниш, Прва српска армија, Моравска дивизија, Први пешадијски пук, потпуковник Стојан Николић.

*Општи поглед на ситуацију након
пробоја Солунског фронта и
одлука за маршманевар Прве српске
армије према Нишу*

Након неуспешне немачке офанзиве на реци Марни, јула 1918. године, стратегијска иницијатива прешла је на страну Антанте. Захваљујући тој победи, као и убрзаном пристизању америчких дивизија, савезничка команда је планирала нападе на свим фронтима у циљу побољшања свог положаја. Активности, додуше ограничене, предвиђене су и на Солунском фронту.

У прилог акцијама на Солунском фронту ишло је и немачко повлачење главнине својих снага са овог фронта (због неуспеха на западу), тако да је

одбрану преузела на себе бугарска војска.

Међутим, командант савезничких снага на Солунском фронту, генерал Франше д'Епере, прихватио је план српске Врховне команде о крупнијој офанзиви на добропољском одсеку. По том плану, главни удар извеле би српске Прва и Друга армија (команданти војвода Петар Бојовић и војвода Степа Степановић). Затим би у пробој кренуле британске и грчке снаге од Вардара до Орфанског залива и француске у реону Охридског и Преспанског језера.

Пробој је започео 14. септембра 1918. године и српске Прва и Друга армија наставиле су потискивање немачких и бугарских снага према Вардару. Циљ је био да Друга армија избије у долину Вардара, пресече пругу Скопље-Ћевђелија и одвоји бугарске снаге од немачке Једанаесте

армије, која је, под ударима Прве српске армије у реону Прилепа, била одбачена на север. По изласку на Вардар јединице Друге армије напредовале су према бугарској граници. Бугари су, да би спречили прелаз српске војске преко границе затражили примирје. Безусловна капитулација Бугарске потписана је 30. септембра, а бугарска војска је разоружана. Бугарском капитулацијом Централне силе остале су без шесто хиљада војника, хиљаду петсто топова, што је, према немачким мерилима, износило око тридесет дивизија.⁸³

Пошто је отклоњена опасност на савезничком десним крилу, снаге су морале бити прегруписане за наставак продора према северу и западу. Највећи значај за савезничку команду имала је комуникација између главнине немачких и аустроугарских армија и њихових делова који су остали у Бугарској, тако да су најистуреније снаге, Прва и Друга армија, добиле задатак да је што пре пресеку у области Ниша.⁸⁴ Како су српске армије већ имале своје операцијске правце за надирање према Софији (Прва армија из реона

Криве Паланке, а Друга армија из реона Царевог Села)⁸⁵, дошло је до рокаде снага. Пошто је Прва армија била најсеверније, преузела је продор кроз долину Јужне Мораве, док је Друга армија добила нов операцијски правац на северозапад према Косову и Рашкој области. Обезбеђење десног крила српских снага, према бугарској граници, преузеле су француске трупе.⁸⁶ Команди немачких и аустроугарских снага на Балкану била је јасна намера савезника, тако да је главну пажњу посветила одбрани комуникације Врање-Грделица-Лесковац-Ниш. На том правцу дејствовале су аустроугарска Девета дивизија, у ширем реону Врања, и немачка Једанаеста армија (немачки Алпски корпус, Двеста деветнаеста и Двеста седамнаеста дивизија) на комуникацији Лесковац-Ниш.

За продор према Нишу Првој српској армији придодате су српска Коњичка дивизија и француска Коњичка бригада генерала Гамбете,⁸⁷ јер је до Ниша требало стићи што пре и предухитрити Немце и Аустријанце да довуку већа појачања. Војвода Бојовић је закључио да непријатељ нема пуно времена за припрему

⁸³ П. Опачић, *Солунска офанзива 1918*, Београд 1980, Стр. 290, 299.

⁸⁴ Са изласком Бугарске из рата, За Централне силе Ниш је изгубио стратегијски значај. Комуникација која је водила према Турској изгубљена је, али се доста немачких и аустроугарских јединица налазило у Бугарској и одступало преко Ниша. Сем тога, немачке намере биле су да образује фронт јужније од Ниша, тако да би им сам град послужио као централни магацин за снабдевање. Историјски архив Ниш, фонд Стојан Николић (у даљем тексту ИАН, СН), кут. 3, 1919. г., бр.1/1049.

⁸⁵ П. Опачић, *н. д.*, стр. 308.

⁸⁶ Рокада снага је извршена да се избегну евентуални инциденти, јер би Друга српска армија, уколико напредује на север, морала да пређе бугарску границу. Тако је командант савезничке војске десно од Прве српске армије пребацио главнину француске Источне војске, а источно од ње британске трупе. Велики рат Србије за ослобођење и уједињење Срба, Хрвата и Словенаца (у даљем тексту ВРС), књ. 29, стр. 160-161.

⁸⁷ Првој армији је француска коњица придодата ради бржег напредовања и одржавања везе са француским трупама. ВРС, књ. 28, стр. 537.

одбране, па је наступање организовано као "армијска кара" или "крст", при чему би се коњичке јединице кретале у првом ешелону и чистиле терен између линија Прокупље-Јастребац, на западу, и Пирот-Зајечар, на истоку.⁸⁸ Иза њих би се кретале, левом обалом Јужне Мораве Дунавска дивизија, десном обалом Дринска дивизија, а у трећем ешелону била би Моравска дивизија на један дан марша од другог ешелона. Такав распоред омогућио би армији да се у сваком тренутку развије за дејство, било на правцу наступања, било на боковима.⁸⁹ Прва армија кренула је у наступање 2. октобра.⁹⁰

Након седам дана непрекидних борби, јединице Прве армије стигле су до прилаза Нишу и припремале се за заузимање града. Иако су наређења савезничке команде била да се, због јаким непријатељских снага, обустави напредовање, командант Прве армије је, уз сагласност српске Врховне команде, отпочео операције.

Крећући се левом обалом Јужне Мораве, Дунавска дивизија стигла је, 9. октобра, до јужних падина планине Пасјаче.⁹¹ Како је Дринска дивизија, због тешког терена на десној обали Мораве, успорила напредовање, командант Прве армије оставио је ту

јединицу као резерву у реону Лесковца, а у први армијски ешелон упутио Моравску дивизију.⁹² Она је 9. октобра избила на линију село Дукац-село Гркиња.⁹³ Српска Коњичка дивизија и француска Коњичка бригада генерала Гамбете осигуравале су лево, односно десно крило Прве армије.

Тако је Прва армија у свој први ешелон ставила две пешадијске дивизије, а на крила коњицу која би, по потреби, могла да изврши обухват и пресече правац повлачења немачких снага према северу. Једна дивизија се, са армијском артиљеријом, налазила у другој линији, тако да би се непријатељ могао напасти снажно у сваком тренутку.⁹⁴

*Покрет Моравске дивизије и њене
десне колоне и напредовање до
9. октобра*

Наређењем од 7. октобра, командант Прве армије намеравао је да Дунавску дивизију из првог, и Дринску дивизију из другог ешелона пошаље на главни правац, тј. на спој немачког Алпског корпуса и Двеста деветнаесте дивизије. Тиме би српске снаге раздвојиле и везале за себе главнину немачке војске у реону Ниша. Моравска дивизија је, крећући се десном обалом Јужне Мораве, имала задатак да напредује директно према граду.⁹⁵

⁸⁸ Е. Белић, Солунски фронт, операције за заузимање Ниша, *Ратник*, св. 8-9/1928, стр. 15.

⁸⁹ *Исто*.

⁹⁰ Покрет је био предвиђен за 1. октобар. Међутим, због одуговлачења Бугара да предају оружје, српске су трупе морале да чекају. Долазило је и до инцидената код Дринске и Моравске дивизије. ВРС, књ. 29, стр. 75.

⁹¹ *Исто*, стр. 361.

⁹² *Исто*, стр. 286-287.

⁹³ *Исто*, стр. 361.

⁹⁴ Е. Белић, *н. д.*, стр. 22.

⁹⁵ ВРС, књ. 29, стр. 287.

Командант Моравске дивизије, пуковник Панта Грујић, је, у духу наређења команданта армије, формирао две дивизијске колоне за наступање према планини Селичевици. Планина Селичевица имала је најповољнији положај јер су се са ње могле контролисати комуникације уз Јужну Мораву, Нишаву и Кутинску реку и прилази граду. Стога је пуковник Грујић десну колону (Први пешадијски пук, Први дивизион Моравског брдског артиљеријског пука и ескадрон дивизијске коњице), под командом потпуковника Стојана Николића, упутио преко Бабичке Горе до села Власе и Гркиња и даље према Селичевици (кота 831). Лева дивизијска колона (Други пешадијски пук, Други дивизион Моравског артиљеријског пука и вод коњаника), под командом пуковника Драгутина Ристића, кретала се према селима Топоница и Дукат и према коти 790 на Селичевици. Пошто се на правцу наступања леве колоне очекивао јачи отпор, истим путем упућена је и дивизијска резерва (Трећи пешадијски пук, командант потпуковник Сава Гајић) и дивизијска артиљерија (пуковник Љубомир Вучићевић).⁹⁶

По добијеном наређењу командант Првог пешадијског пука уједно и десне колоне, потпуковник Николић, организовао је јединицу за марш са очекивањем борбе у сусрету. Претходницу пука чинио је Трећи батаљон са коњичким ескадроном и једном брдском батеријом (четири топа). Иза претходнице, на растојању 2-3 км, кретала се главнина следећим

редом: Други батаљон, две брдске батерије, Први батаљон, Четврто митраљеско одељење, комора. Из Другог батаљона издвојена је Трећа чета за обезбеђење десног бока колоне и одржавање везе са француском коњицом генерала Гамбете. Обезбеђење левог бока колоне преузео је Први батаљон, пославши један вод за везу са левом дивизијском колоном.⁹⁷

Тако организована, колона потпуковника Николића стигла је 9. октобра до села Гркиње.⁹⁸ Додира са непријатељем није имала.

Још у току кретања према Власу и Гркињи, потпуковник Николић је, као командант најистуреније јединице, наредио да се војници из Ниша и околине, у сељачким оделима, упуте испред претходнице и заједно са мештанима извиђају непријатељске положаје. Прикупљени подаци били су од важности не само за Први пук, већ и за сектор целе Прве армије, тако да су команданти дивизија увек имали тачне податке о распореду и броју немачких јединица.⁹⁹

Дејства 10. октобра

Моравска дивизија је, 10. октобра, кренула са линије Гркиња-Дукат у правцу Ниша. По наређењу команданта дивизије десна колона је, до краја дана, имала да напредује до положаја Марково Кале, а лева да се приближи граду и заузме положаје на

⁹⁶ Исто, стр. 310.

⁹⁷ Исто, стр. 336-337.

⁹⁸ ИАН, СН, кут. 3, 1919. г., бр. 1/1039.

⁹⁹ Подаци мештана и војника из Првог пука односили су се и на терен западно од Јужне Мораве до Прокупља. ИАН, СН, кут. 3, 1919. г., бр.1/1038.

Бубњу.¹⁰⁰ Обе колоне, пењући се на Селичевицу, нису наишле на озбиљнији отпор непријатеља. Међутим, при избијању друге колоне на Збориште (кота 790), од заробљеника се сазнало да су испред Моравске дивизије распоређена два немачка пука из састава Двеста деветнаесте дивизије: на источним падинама Селичевице Триста деведесет први пук, а уз десну обалу Јужне Мораве Четристо тридесет први немачки пук.¹⁰¹ Од заробљеника се такође сазнало да Триста деведесет први пук има наређење да ухвати везу са Аустријанцима који су се налазили источно.¹⁰² Стога је команданту десне колоне наређено да што пре овлада Селичевицом, онемогући успостављање везе и настави према задатим положајима.¹⁰³

Заједничким ударом леве и десне колоне потиснуте су немачке снаге на север. Лева колона је затим обезбеђивала положаје према долини Јужне Мораве, док се Први пешадијски пук спустио према селу Габровац и положају Марково Кале. На правцу наступања пук није имао озбиљнијих тешкоћа, тако да је до краја дана претходница прошла Марково Кале и, искористивши расуло непријатеља, продужила напредовање и заузела брдо Горицу. Са тог положаја упућиване су извиђачке патроле до предграђа

Ниша, а једно бомбашко одељење добило је задатак да пресече железничку пругу да би се спречио транспорт немачких трупа.¹⁰⁴ Приликом борби код села Габровца Први пук је заробио четири мерзера од сто педесет пет милиметара и два пољска топа.¹⁰⁵

Направивши дубок клин у непријатељском распореду, Први пук је развукао своје снаге на широком простору од села Гркиње до Горице, и дошао у опасност да му буде одсечена одступница из реона Гациног Хана и села Драшкове Кутине. На том простору Немци су груписали један пешадијски батаљон са два топа, тако да је пуковско осигурање на десном боку (Трећа чета Другог батаљона) појачано још једном четом.

Непријатељ је успео да се пробије до села Гркиње и да га запали.¹⁰⁶ Због угроженог десног бока и позадине, а немајући везу са левом дивизијском колоном, потпуковник Николић је претходницу утврдио на Горици, а главнину у реону Марковог Калеа. До краја дана пук је ограничио своја дејства на слање коњичких патрола у извиђање и угрожавање артиљеријом комуникације Ниш-Сићево.

У току дана лева колона Моравске дивизије избила је предњим деловима на линију село Малошиште-село Чечина.¹⁰⁷ Артиљерију је поставила на Зборишту (кота 790) одакле је могла да контролише комуникације у долини Мораве.

¹⁰⁰ ВРС, књ. 29, стр. 430.

¹⁰¹ ИАН, СН, кут. 3, 1919. г., бр.1/1042.

¹⁰² Није наведено о којој аустроугарској јединици је реч. Источно од Двеста деветнаесте налазила се Двеста седамнаеста немачка дивизија у реону Пирота. ВРС, књ. 29, стр. 431.

¹⁰³ ВРС, књ. 29, стр. 431.

¹⁰⁴ Исто, стр. 434.

¹⁰⁵ ИАН, СН, кут. 3, 1919. г., бр. 1/1042.

¹⁰⁶ ВРС, књ. 29, стр. 433-435.

¹⁰⁷ ИАН, СН, кут. 3, 1919.г., бр.1/1042.

На осталим деловима фронта Прве армије, Дунавска дивизија је, у покушају да очисти долину реке Топлице, наишла на јак отпор немачких трупа. У току дана претрпела је велике губитке и очекивала помоћ од Дринске дивизије из резерве.¹⁰⁸ Коњичка дивизија, на левом армијском крилу, садејствовала је Дунавској дивизији у чишћењу Топлице и леве обале Мораве, док је на десном крилу коњица генерала Гамбете наишла на јак отпор према Пироту и Бабушници.¹⁰⁹

Освајањем Селичевике и продором до предграђа Ниша сломљен је фронт Двеста деветнаесте дивизије. Командант Једанаесте немачке армије, генерал Штојбен, закључио је да је 10. октобра битка за Ниш изгубљена, тако да је донео одлуку да снаге повуче на север на линију Краљево-Крушевац-Књажевац.¹¹⁰

Дејства 11. октобра

У току 11. октобра пукови Моравске дивизије добили су наређење да утврде запоседнуте положаје од претходног дана. Командант дивизије наредио је да лева колона продре до Бубња и успостави стабилан дивизијски фронт. Десна колона имала је да се утврди на Горици и отклони опасност на свом десном боку. Дивизијска артиљерија упућена је на Марково Кале да би била спремна за дејство у

правцу Виника и села Чамурлије.¹¹¹ Планирано је да се јединице, у случају немачког повлачења из Ниша, не задржавају у граду и долини Нишаве, већ да заузму брдовит терен северно од града, како би спречиле непријатеља да се на тим положајима утврди.¹¹²

Најугроженији на фронту Моравске дивизије били су положаји Првог пешадијског пука. Према извештају потпуковника Николоћа, три до четири немачка батаљона са једном батеријом кретали су се са простора између Драшкове Кутине и Лазаревог села и претили да одсеку одступницу пуку. Потпуковник Николић жалио се и на неактивност француске коњице која је обезбеђивала десно армијско крило. Француска коњица добила је задатак да се креће у линији са српском пешадијом и, при избијању Првог пешадијског пука до јужних предграђа Ниша, очекивало се од ње да код села Суводола пресече комуникације и онемогући пребацивање немачких трупа из Бугарске и Пирота. Командант Првог пука известио је команданта дивизије да су пруга Ниш-Пирот и Пруга Ниш-Књажевац пуне непријатељских возова.¹¹³ Неактивношћу француске коњице непријатељ је успео да значајан део својих ефектива извуче на север. Поред тога, немачки батаљони угрожавали су десни бок пука, тако да је део извештаја команданту дивизије гласио: "Молим команданта за дејство, да се нареди француској коњици енергичнији рад,

¹⁰⁸ ВРС, књ. 29, стр. 440, 455.

¹⁰⁹ Исто, стр. 424.

¹¹⁰ П. Опачић, и. д., стр. 332.

¹¹¹ ВРС, књ. 29, стр. 484.

¹¹² Исто.

¹¹³ Исто, стр. 485.

а ако није она способна, у односу на снагу непријатеља, да изврши свој задатак, онда молим команданта, да се из дивизијске резерве упути један батаљон са једном брдском батеријом, да са непријатељем код Драшкове Кутине и Гациног Хана сврши рад у погледу одбијања непријатеља од тих положаја и тиме ми обезбеди десни бок, иначе ћу бити принуђен, услед овога и сувише истакнутога положаја, да наредим, да се претходница са Марковог Калета и Горице повуче назад и да се за борбу распореди на самом гробу Селичевике".¹¹⁴ На том правцу морала је да се активира дивизијска резерва како би одбила непријатељски напад.

На основу заповести команданта Моравске дивизије, командант Првог пешадијског пука је свој Први батаљон, који се налазио на зачељу, упутио према Драшковој Кутини и Лазаревом селу да, уз садејство са дивизијском резервом (Трећи пешадијски пук), очисти Кутинску реку и одсече одступницу непријатељским батаљонима, за које се од заробљеника сазнало да су из Триста деведесет првог пука.¹¹⁵ Намера је била да се у садејству са дивизијском резервом зароби цео немачки пук. Трећи батаљон, који се налазио у претходници пука, потпуковник Николић послао је према Камари и Влашком брду, изнад села Суводола, док је Други батаљон са својим главним деловима држао Горицу, а две чете одредио као пуковску резерву. По извршењу ових задатака команданти батаљона би

послали патроле на десну обалу Нишаве ради извиђања према Винику и Детљаку, северно и североисточно од Ниша. Моравском коњичком ескадрону, који је био придодат Први пуку, наређено је да поседне непријатељско утврђење на брду Камара и обезбеди бокове пешадијским батаљонима.¹¹⁶

У реону Горице Немци су више пута, у току 11. октобра, коњицом покушавали да угрозе српске положаје. Пошто су возови из Пирота непрекидно саобраћали према Нишу, послато је одељење из Трећег батаљона да сруши пругу код Апеловца, али су војници дочекани јаком ватром и принуђени да се повуку.¹¹⁷ До краја дана пругу Ниш-Пирот тукла је артиљерија са Горице.

Са положаја на Горици један заплењен аустријски топ погодио је воз са муницијом на железничкој станици Црвени Крст. На станици је дошло до пожара, а возови су остављени.¹¹⁸ Након те експлозије и након дејства српске артиљерије са Горице, транспорт трупа према Књажевцу је обустављен.

На осталим деловима фронта лева колона Моравске дивизије заузела је Курвин град (кота 516) и село Кнежицу.¹¹⁹ Дунавска дивизија, у садејству са Коњичком на левом армијском крилу, и Дринском дивизијом из резерве, очистила је леву и десну обалу реке Топлице, дошла до линије село Орљане-село Мекиш-село Смрдић и спремала се да

¹¹⁴ Исто, стр. 487.

¹¹⁵ Исто, стр. 488-489.

¹¹⁶ Исто.

¹¹⁷ Исто, стр. 486.

¹¹⁸ Исто, стр. 490.

ИАН, СН, кут. 3, 1919. г., бр. 1/1045.

¹¹⁹ ВРС, књ. 29, стр. 493.

идућег дана напредује на север.¹²⁰ Коњичка дивизија је ослободила Житорађу и једну бригаду упутила према Прокупљу. Француска коњичка дивизија генерала Гамбете заостала је за Моравском дивизијом, али је својим десним крилом успела да уђе у Бабушницу и да пошаље патроле према Пироту.¹²¹

Дејства 12. октобра

За 12. октобар, наређењем команданта Прве армије, предвиђено је било да све јединице крену у енергично гоњење непријатеља. Десна колона Моравске дивизије добила је задатак да овлада Нишавом и Кутинском реком и да пошаље извиднице на брдо Виник, северно од Ниша. Лева дивизијска колона очистила би простор између Горице, Нишаве и Јужне Мораве и слала извиднице у правцу села Чамурлија и Трупале. На Марковом Калеу налазила се резерва са дивизијском артиљеријом.¹²²

Први пешадијски пук је, 12. октобра ујутру, са претходником био на Горици и главником на Марковом Калету. Непријатељ се повлачио из Ниша, а у јужним предграђима остављао заштитнице.¹²³ Делови

Првог пука су у град ушли у 12.00 часова, а до 13.00 потпуно овладали градом и ужом околином, и извиднице су послате северно према Винику.¹²⁴

Пошто су Виник држале слабије непријатељске снаге, командант пука је одлучио да што пре заузме тај положај, иако то није наређено од команданта дивизије.¹²⁵ У току дана Трећи батаљон је, као претходница пука, заузео Виник и контролисао правце према Доњој Врежини, Доњем Матејевцу и Каменици.

Први батаљон, који се претходног дана кретао према Драшковој Кутини и Лазаревом селу известио је да се немачки Триста деведесет први пук повукао са положаја, вероватно преко Коритњака и Радикине Баре.¹²⁶ Тиме је престала опасност на десном боку, и потпуковник Николић је Први батаљон пребацио у реон Горице и Камаре са деловима на левој обали Нишаве. Други батаљон се налазио једним делом на Горици, једним у самом граду и одржавао везу са претходником на Винику. У таквом борбеном распореду пук је остао до 13. октобра.

Лева колона Моравске дивизије у току дана избила је до Чамурлије и ухватила везу са претходником Првог пука.¹²⁷ Дунавска дивизија гонила је непријатеља до линије Мрамор-Вршник (северно од Прокупља). У току дана није изашла у линију са

¹²⁰ Исто, стр. 495.

¹²¹ П. Опачић, *н. д.*, стр. 333.

¹²² ВРС, књ. 29, стр. 534.

¹²³ У ноћи између 11. и 12. октобра командант Једанаесте немачке армије, генерал Штојбен, повукао је трупе на линију Краљево-Крушевац-Књажевац. Да би приликом повлачења избегао мање чарке са српском војском, а и плашећи се обухвата, генерал Штојбен је у реону Ниша оставио слабије заштитнице, а главнину повукао на север. Е. Белић, *н. д.*, стр. 30-31.

¹²⁴ Претходница пука је до 12.45 часова избила код манастира св. Пантелеја и изашла на пругу према Сврљигу. ВРС, књ. 29, стр. 593.

¹²⁵ Исто.

¹²⁶ Исто, стр. 541.

¹²⁷ Исто, стр. 543.

Моравском дивизијом, али су имали визуелну везу.¹²⁸ Иза Дунавске кретала се Дринска дивизија као армијска резерва и распоредила у реону Мекиша и Вољчинца.¹²⁹ Коњичка дивизија ослободила је Прокупље, прешла Јужну Мораву код Мрамора и избила на север испред Моравске дивизије. Француска коњица је 12. октобра својим левим крилом изашла у линију са Моравском дивизијом, а десним до села Блата западно од Пирота.¹³⁰

инфериорност у броју војника, оруђа и у квалитету опреме. Иако је био најистуренија јединица Прве армије, пук је успешно извршавао постављене задатке и благовремено стижао до положаја које је одређивала претпостављена команда.

* * *

Избијањем јединица Прве српске армије на Виник, Чамурлију и Мрамор, завршена је Нишка операција. У току 13. и 14. октобра настављено је гоњење на север, према Алексинцу и Књажевцу.

Последица овог маршманевра српских снага била је растројство Једанаесте армије и немогућност немачких снага да формирају стабилну линију фронта јужно од Ниша. У стратегијском погледу, овом операцијом савезничке снаге дефинитивно су пресекле везу Централних сила са Турском.

За успешна дејства у току Нишке операције, од команданата савезничких снага и Прве српске армије, похваљен је Први пешадијски пук.¹³¹ Рад ове јединице представља пример обезбеђења бреше у дубини противничког фронта, с обзиром на

¹²⁸ Исто, стр. 542, 545.

¹²⁹ Исто, стр. 557.

¹³⁰ Исто, стр. 524.

¹³¹ Т. Влаховић, *Витезови Карађорђевог звезда са мачевима*, Београд 1989, стр. 141.